

PETZ GYÖRGY

Fény — nem-fény

„A tűz szétold és egyesít,
alámerít a kezdetig . . .”

Angelus Silesius

Kétféle tudás van. Az egyik a Hajnalhoz kötődő, a hajnalpírból, Aurórából táplálkozó; amikor fényvel telítve a tárgyak magukká (azzá — amik) válnak, a valós súlyok, méretek kapcsolatok megjelennek — minden a tudás fényét dicsőíti. Világosság. Lehetőség egy külső átélésre. Induktív tudás — megkaptad tárgyaid!

A másik tudás is fényhez kötődik, de nem az Alba fehérségéhez, hanem az alkonyi sárga-piros-fekete zászló gyors meglobogtatásához; amelynek léte beburkolódik a hold bágyadt-fehér, arányokat, súlyokat, méreteket, kapcsolatokat megkérdőjelező fénytelen fényébe. A hiányok világa ez, ahol egy-egy apró jelre emlékek átszűrt tömege és újat termő kavalkádja épül avagy tisztul; egységként jelenik meg, új összefüggéseiben: — egészként — amit a nappali indukció aligha próbál megsejteni. Sötétség. Lehetőség egy belső megélésre. Ez a dedukció világa, a minden-egy rendje. Azonban meg nem élhet a teljes fény nappala nélkül, hisz szűrőin át is egy izzó gömb felel. Az élet a legfőbb kategória: szem és szemhéj, örök társ és pillantás. A nézés. A tárgyakban is tudás van.

... itthon ... vaagy ...

Mal de la tierra, homesickness, desiderium patriae, ansia por la patria, nosztalgia, honvágy. Úgy *véltem*, ez azt jelenti: távol kerülsz attól a földtől, nyelvtől, kultúrától, amin gyerekként elsajátítottad a világot; amin kamaszként elszerelmesedél, felnőttként törleszteni kívántad hozzáfűződő adósságodat — mert meghaltak őseid, de lassan felszívódó mérgük: a szeretet egyre jobban hat benned. Mal de la tierra = földbetegség. Ahhoz kötődő, melyen szabad vagy, hisz gondolataid, múltad hozzáköt, jövőt belőle gondolsz tenni. Desiderium patriae. Vágy utána. Mert kiszakadtál. Elkerültél belőle-tőle s csukott szemedben épül a hiány, lélegzésed megváltozik, ha rá gondolsz. Igen-igen tehetetlen, bármiféle is legyen a tengerek hajója: horgonytalan.

Nosztalgia. Platónnak is igaza lehetett. Nem tudás, csak visszaemlékezés = anamnézisz az emberi „megismerés”. Ennek eredetije az otthoni, az alapélmények beíródása agyba, szívbe.

Nos, túl a harmincon *tudom*: a hontalanság egyetemes érzet. „honvaagy” — ahogy egy táviraton állt. A különbség csupán annyi külföldi barátaim és köztem, hogy az én „honvágyam” mintha nélkülözné konkrét tárgyát, de nyugtalansággal teli: „hazajövök és honvágyam támad”, pedig itt vagyok. Aki másutt, annak esetleg biztos, lüktető-halványuló tárgyat jelez a szó: honvágy. Egy országra, néhány folyóra, tóra, erdőre, dombra, házra, ölelésre biztató emlékezés; nyíl, amely mutat valamerre, északi delejes pólus — mely vonzza aprócska, benső mágnesét: van iránya — míg bennem legfeljebb a készlető szegyen dohog: el innen. Otthonbetegség, haza utáni vágy.

Honvágy.